

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЖУРНАЛІСТИКИ
КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету журналістики
В.В. Костюк

« _____ » _____ 2024

ОСНОВИ ЖУРНАЛІСТИКИ
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалавра
денної форми здобуття освіти
спеціальності 061 Журналістика
освітньо-професійна програма Редакторсько-видавнича діяльність і
медіамоделювання

Укладачка: Любченко Ю.В., к. соц.ком. доцент

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри журналістики

Протокол № 7 від “23” січня 2024 р.
Завідувач кафедри журналістики
_____ Л.В. Чернявська

Ухвалено науково-методичною радою
факультету журналістики

Протокол № 6 від “24” січня 2024 р.
Голова науково-методичної ради
факультету журналістики
_____ Н. В. Романюк

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

_____ Ю.В. Любченко
(підпис)

2024 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни
		очна (денна) форма здобуття освіти
Галузь знань 06 Журналістика	Кількість кредитів – 3	Обов'язкова
		Цикл професійної підготовки освітньої програми
Спеціальність 061 Журналістика	Загальна кількість годин – 90	Семестр:
Освітньо-професійна програма Редакторсько-видавнича діяльність і медіамоделювання		Змістових модулів – 4
	Лекції	
	14 год.	
	Практичні	
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 8	26 год.
		Самостійна робота
		50 год.
		Вид підсумкового семестрового контролю: залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Основи журналістики» – ознайомити студентів із фундаментальними засадам журналістики як галузі знань і професійної діяльності, що має свою законодавчу базу і етичні принципи і володіє певним набором інструментів для створення і розповсюдження журналістських матеріалів різних жанрів і форм.

Основними **завданнями** викладання дисципліни «Основи журналістики» є: ознайомити студентів із специфікою журналістської професії, тенденціями її розвитку і роллю в суспільстві; дати уявлення про журналістики в контексті соціальних комунікацій; навчити студентів професійно аналізувати діяльність сучасних медіа; окреслити законодавче поле діяльності журналістів та етичні принципи роботи в медіа; ознайомити з правилами підготовки журналістських матеріалів різних жанрів і форм.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання:

Заплановані робочою програмою компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
<p><i>Програмні компетентності:</i></p> <p>ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності журналіста.</p> <p>ЗК03. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК08. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>СК03. Здатність створювати медіапродукт.</p> <p><i>Програмні результати навчання:</i></p> <p>ПР01. Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань</p> <p>ПР03. Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами</p> <p>ПР04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел</p> <p>ПР13. Передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціально комунікаційних наук.</p> <p>ПР19. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення видавничого медіапродукту чи для проведення коректорської та редакторськовидавничої діяльності.</p>	<p>Методи: пояснювально-ілюстративний метод, дослідницький метод, моделювання типових ситуацій журналістської діяльності; написання інформаційних повідомлень; використання кейс-методів (ситуаційні завдання); виконання групових проєктів.</p> <p>Контрольні заходи: тести, опитування, індивідуальне практичне завдання, залік.</p>

Міждисциплінарні зв'язки. Курс «Основи журналістики» пов'язаний із дисциплінами циклу професійної та практичної підготовки, а саме: «Вступ до спеціальності», «Медіавиробництво».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Журналістика як професійна діяльність

Журналістика у сучасному світі. Збирання, опрацювання та донесення інформації – специфіка журналістської діяльності. Професійний і соціальний портрети журналіста. Професіоналізм журналіста, його складові. Морально-етичні засади професійної діяльності журналіста. Основні і спеціальні функції журналістики. Загальні: інформаційна функція та функція формування громадської думки. Спеціальні функції: організаційна функція, функція «сторожового собаки» (соціальної критики), ідеологічна функція журналістики, культурна функція, розважальна функція журналістики, рекламна функція.

Змістовий модуль 2. Професійні стандарти журналістики

Законодавство, що регулює діяльність медій в Україні. ЗУ «Про інформацію»: основні засади. Кодекс етики українського журналіста. Професійна етика журналіста як основа демократизації суспільства. Професійні стандарти ВВС. Професійні стандарти новинної журналістики в Україні. Свобода слова в журналістиці. Написання якісних новин. Робота з джерелами інформації. Достовірні джерела. Основні інструменти перевірки інформації в журналістиці. Пошук як елемент творчої майстерності журналіста. Свобода журналістського відображення.

Змістовий модуль 3. Основи журналістської діяльності

Новинна журналістика: основні підходи. Фактори новини: актуальність, масштабність, географічна наближеність, психологічний інтерес, контекст тощо. Факт і його природа у журналістиці. Основні етапи роботи над журналістським матеріалом. Композиція і сюжет журналістського тексту. Будова новини, принципи викладу інформації. Вимоги до написання заголовків. Правила оформлення коментарів. Сюжетно-фабульний хід, кінцівка написання журналістського матеріалу.

Змістовий модуль 4. Жанри журналістики

Загальна характеристика жанрів у журналістиці і критерії поділу. Три групи жанрів: інформаційні, аналітичні, художньо-публіцистичні. Стиль написання журналістських текстів. Спосіб відображення дійсності в матеріалах медіа. Група інформаційних жанрів: замітка, репортаж, інтерв'ю, звіт. Група аналітичних жанрів: стаття, кореспонденція, рецензія. Художньо-публіцистичні жанри: нарис, есе, фейлетон, памфлет. Мультимедійність у журналістських матеріалах різних жанрів. Явище дифузії в сучасній жанрології.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години			Самостійна робота, год	Система накопичення балів		
		Усього годин	Лекційні заняття, год	Практичні заняття, год		Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
			о/д.ф.	о/д ф.				
1	2	3	4	6	8	10	11	12
		о/д.ф.						
1	15	8	2	6	7	5	10	15
2	15	10	4	6	5	5	10	15
3	15	10	4	6	5	5	10	15
4	15	12	4	8	3	5	10	15
Усього за змістові модулі	60	40	14	26	20	20	40	60
Підсумковий семестровий контроль залік	30				30			40
Загалом		90				100		

5. Темі лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин
		о/д ф.
1	2	3
1	Журналістика як професійна діяльність. Морально-етичні засади професійної діяльності журналіста.	2
2	Законодавство, що регулює діяльність медій в Україні.	4
3	Новинна журналістика: основні підходи.	4
4	Загальна характеристика жанрів у журналістиці і критерії поділу.	4
Разом		14

6. Темі практичних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин
		о/д ф.
1	2	3
1	Основні і спеціальні функції журналістики.	6
2	Професійні стандарти новинної журналістики в Україні.	6
3	Основні етапи роботи над журналістським матеріалом.	6
4	Група інформаційних жанрів у журналістиці	8
Разом		26

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Теоретичне завдання – ознайомитися з теорією про основні функції журналістики, вміти навести приклади	Питання для підготовки: 1. Загальні функції: інформаційна функція та функція формування громадської думки. 2. Спеціальні функції: організаційна функція, функція «сторожового собаки» (соціальної критики), ідеологічна функція журналістики, культурна функція, розважальна функція журналістики, рекламна функція.	За усну відповідь – 3 бали. За участь в обговоренні – 2 бал	5
	Практичне завдання – на прикладах журналістського контенту продемонструвати виконання функцій журналістики	Вимоги до виконання та оформлення: Для пошуку прикладів можна використовувати різні види ЗМІ: онлайн-медіа, пресу, ТБ, радіо. У якості прикладів можуть бути зразки різножанрового контенту. На кожну функцію дібрати по 2 приклади.	Вимоги до виконання та оформлення: Завдання може бути підготовлене у вигляді таблиці. Оцінюється від 5 до 10 балів.	10
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2			15
2	Теоретичне завдання – опитування й обговорення ключових моментів теми; тестування на платформі MOODLE.	Питання для підготовки: 1. Стандарти новинної журналістики: повнота інформації, збалансованість, точність, достовірність, оперативність, відокремлення фактів від коментарів. 2. Робота з джерелами інформації. Перевірка інформації.	За усну відповідь – 3 бали. За тестування – 2 бали Тест складається з 10 питань, кожне з яких оцінюється в 0,2 бали.	5
	Практичне завдання: 1. Дібрати приклади журналістських матеріалів, я у яких наявні порушення професійних стандартів.	Вимоги до виконання та оформлення: 1. приклад добирається на кожний стандарт. Студент має пояснити, що треба зробити, щоб повідомлення відповідало вимогам якісної новини.	Вимоги до виконання та оформлення: Оцінюється від 1 до 5 балів.	5

	2. Сформувати основний перелік джерел інформації для підготовки міських новин	2. Перелік має складатися з 10 джерел різної сфери.	Завдання може бути виконане у формі таблиці, в якій варто вказати назву джерела, посилання на сайт, характеристику інформації. Оцінюється від 1 до 5 балів.	5
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	2			15
3	Теоретичне завдання – опитування й обговорення ключових моментів теми	Питання для підготовки: 1. Будова новини, принципи викладу інформації. 2. Вимоги до написання заголовків. 3. Правила оформлення коментарів. 4. Сюжетно-фабульний хід, кінцівка написання журналістського матеріалу.	За усну відповідь – 3 бали. За участь в обговоренні – 2 бал	5
	Практичне завдання: 1. Визначити структурні елементи новинного повідомлення 2. Сформувати план роботи над новинним повідомленням	Вимоги до виконання та оформлення: 1. Повідомлення обирається зі стрічки новини будь-якого новинного порталу чи ІА 2. Обрати інформаційний привід і прописати покрокову інструкцію написання новини про подію.	Вимоги до виконання та оформлення: Оцінюється від 1 до 5 балів. Оцінюється від 1 до 5 балів.	5 5
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	2			15
4	Теоретичне завдання – опитування й обговорення ключових моментів теми; тестування на платформі MOODLE.	Питання для підготовки: 1. Група інформаційних жанрів: загальна характеристика. 2. Жанрові вимоги до замітки. 3. Репортаж у системі інформаційних жанрів.. 4. Інтерв'ю як діалогічний жанр. 5. Мультимедійність у журналістських матеріалах різних жанрів.	За усну відповідь – 3 бали. За тестування – 2 бали Тест складається з 10 питань, кожне з яких оцінюється в 0,2 бали.	5

	<p>Практичне завдання: 1. Написати замітку про актуальну подію.</p> <p>2. Дібрати приклад репортажу і визначити основні критерії цього жанру.</p>	<p>Вимоги до виконання та оформлення: 1. Замітка має бути написана з події, яку відвідав студент.</p> <p>2. Для прикладу бажано обрати подієвий репортаж.</p>	<p>Вимоги до виконання та оформлення: 1. Замітка має бути оформлена відповідно до вимог, що висуваються до цього жанру. Оцінюється від 1 до 5 балів.</p> <p>2. Оцінюється від 1 до 5 балів.</p>	<p>5</p> <p>5</p>
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	2			15
Усього за змістові модулі контр. заходів	8			60

8. Підсумковий семестровий контроль**

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Залік	Теоретичне завдання – тестування на платформі MOODLE.	Питання для підготовки за розділом 3 робочої програми	Тестування – від 1 до 10 балів	10
	Практичне завдання - практична робота на платформі MOODLE.	Практична робота складається із 5 завдань, що передбачають демонстрацію вмінь із написання журналістських матеріалів (визначення структури, написання заголовків, пошук інфоприводів і джерел інформації)	Кожне завдання оцінюється максимально у 2 бали.	10
	Індивідуальне завдання	Написати 4 новини про події університетського життя	Виконання індивідуального завдання – від 5 до 20 балів. Критерії оцінювання: актуальність, дотримання будови, принципу викладу інформації, мови і стилю.	20
Усього за				40

підсумковий семестровий контроль		
--	--	--

9. Рекомендована література

Основна:

1. Владимиров В.М. Вступ до журналістики. Київ : НАУ, 2015. 284 с.
2. Голуб О. П. Медіакомпас: пугівник професійного журналіста : практичний посібник. Київ : ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с.
3. Ів Аньєс. Підручник із журналістики: Пишемо для газет. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2013. 544 с.
4. Рауе П-Й., Шнайдер В. Новий посібник з журналістики та онлайн-журналістики / перекл. з нім. В. Климченко; за загал. ред. В. Іванова. Київ : Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2014. 358 с.

Додаткова:

1. Карпенко В. Журналістська творчість. Теоретично-методичні та практичні засади : підручник. Київ : Університет «Україна». 2015. 164 с.
2. Михайлин І. Основи журналістики : підручник. Київ : Центр навчальної літератури. 2019. 496 с.
3. Різун В.В. Основи журналістики у відповідях та заувагах : підручник. Київський нац. університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2004. 80 с.
4. Словник журналіста : терміни, мас-медіа, постаті / Ю. М. Бідзіля, І. І. Бабушак, В. Й. Жугай та ін. Ужгород : Закарпаття, 2007. 221 с.
5. Тонкіх І. Ю. Інтернет-журналістика. Жанри в інтернеті : навчальний посібник. Запоріжжя : ЗНТУ, 2017. 130 с.
6. Україна. Закони. Законодавство про засоби масової інформації : станом на 14 трав. 2015 р. Харків : Право, 2015. 161 с.
7. Hofman I. The New Journalism. *Polish Political Science Yearbook*. 2016. № 45. P. 391–398.
8. Neveu E. On not going too fast with slow journalism. *Journalism Practice*. 2016. № 10. Issue 4. P. 448–460.

Інформаційні ресурси:

1. Газета «День». URL: <http://www.day.kiev.ua>.
2. Інтернет-видання «Лівий берег». URL: <http://www.lb.ua>.
3. Інтернет-видання «Медіаграмотність». URL: <http://osvita.mediasapiens.ua/>.
4. «BBC» [Електронний ресурс]. URL: <http://www.bbc.co.uk/ukrainian/>.
5. Інтернет-видання «Радіо Свобода». URL: <http://www.radiosvoboda.org>.
6. Інтернет-видання «Українська правда». URL: <http://www.pravda.com.ua>.
7. Інтернет-видання «Стоп фейк» URL : <http://www.stopfake.org>.